

**แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี**
**Development Guidelines for Students' Desirable Characteristics at Schools under
the Sukhothai Thani Town Municipality**

ศศิณา สิงห์สนิท¹ หยกแก้ว กมลวรเดช² สุรเชษฐ์ บุญยรักษ์³
Sasina Singsanit, Yokkaew Kamolvoradej, Surachet Bunyarak

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และ 2. หาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน ครู 157 คน รวม 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ ด้านวินัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านจิตสาธารณะ และด้านมีคุณธรรม จริยธรรม 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มี 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ สืบเสาะความรู้ด้วยตนเอง ด้านวินัย ผู้เรียนร่วมออกกฎเกณฑ์ และประเมินร่วมกัน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา การเรียนรู้เปิดโอกาสได้ปฏิบัติจริง ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน รู้จักวางแผนเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้านซื่อสัตย์สุจริต นำหลักสูตรด้านทุจริตบูรณาการในกลุ่มสาระ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จัดกิจกรรมปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาต่างๆ ด้านจิตสาธารณะ จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และด้านมีคุณธรรม จริยธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม เกิดคุณธรรมที่พึงประสงค์

Received: 2024-06-27 Revised: 2024-07-14 Accepted: 2024-07-21

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Master of Education Program students, Program in Educational Administration, Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail : sasinasukhothai@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.,อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Program in Educational Administration, Assistant Professor Dr., Advisor Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail : yokkaew.kam@uru.ac.th

³ อาจารย์ ดร.,อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Program in Educational Administration, Dr., Advisor Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail : edboonyarug7@gmail.com

คำสำคัญ (Keywords) : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน;
การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

Abstract

The objectives of this study were: 1. to assess the needs and requirements for developing desirable characteristics, and 2. to find ways to develop desirable characteristics of students at educational institutions under the Sukhothai Thani Town Municipality. This study was a mixed methods research approach. The population used in the research was 6 school administrators, and 157 teachers, totally 163 people. The instruments used in the study were questionnaires and interviews. Statistical tools used in data analysis included percentage, mean, standard deviation, index of essential needs, and content analysis.

The results of the research showed that 1) necessary needs for the development of desirable characteristics of students, arranged from the highest to lowest, were: perseverance, eagerness to learn; discipline; perfect human body, mind, and intellect; commitment to work; ability for living happily with others as a Thai citizen; honesty; love for the nation, religion, and king; public spirit; morality and ethics. 2) Guidelines for developing desirable characteristics of the students included 9 aspects: perseverance, eagerness to learn, and searching for knowledge on your own; discipline students' participation in making rules and mutual evaluation; complete human beings body, mind, and intellect; exploring opportunities for real practice; commitment to working knowing how to set goals continuously; ability to live happily with others as a Thai citizen; consideration of the public interest rather than theirs; honesty bringing an integrated anti-corruption curriculum in the subject areas of patriotism, religion, and kingship; organizing activities for the teachings of various religions; public spirit organizing activities beneficial for the school, community, society; and morality and ethics organizing activities for promoting desirable ethics and morality.

Keywords: students' desirable characteristics;
development of students' desirable characteristics

บทนำ (Introduction)

นักเรียนเป็นกำลังหลักที่สำคัญของชาติ ในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาท่ามกลางสภาวะสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมีครูผู้สอนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ จนกระทั่งสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 11) ซึ่งเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ 8 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 11) แต่ในปัจจุบันยังคงพบปัญหาในด้านคุณภาพของคนในแต่ละช่วงวัย ส่งผลให้เกิดวิกฤตค่านิยม ทักษะคน และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต เพราะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงมีแนวทางในการส่งเสริมนักเรียนให้มีกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์

อย่างเป็นระบบ รวมถึงผนวกกับการบริหารจัดการของสถานศึกษา ทำให้นักเรียนมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา การมีสุขภาพจิตที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การจัดทำแผน และโครงการต่างๆ ที่เป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จากผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 965 คน พบว่า มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านในระดับดีขึ้นไปจำนวน 662 คน แต่ยังมีนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่ำกว่าระดับดี จำนวน 303 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566: 15-16) ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ เกรียงศักดิ์ ลิ้มพิพัฒน์ชัย (2566, 10 กรกฎาคม) และ ทินกร มั่นยวน (2566, 10 กรกฎาคม) พบว่า สถานศึกษายังไม่มีแนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จึงจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จะทำให้สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านวินัย องค์ประกอบที่ 2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา องค์ประกอบที่ 3 ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ องค์ประกอบที่ 5 ด้านมุ่งมั่นในการ

ทำงาน องค์ประกอบที่ 6 ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย องค์ประกอบที่ 7 ด้านซื่อสัตย์สุจริต องค์ประกอบที่ 8 ด้านมีจิตสาธารณะ และองค์ประกอบที่ 9 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 3 ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 157 คน รวมทั้งสิ้น 167 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษาจำนวน 1 คน อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการและครูที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาโรงเรียนของสังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดไทยชุมพล (ดำรงประชาสรรค์) และโรงเรียนเทศบาลเมืองสุโขทัย

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่ ตุลาคม 2566-มิถุนายน 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.991 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ทั้ง 9 องค์ประกอบได้แก่องค์ประกอบที่ 1 ด้านวินัย องค์ประกอบที่ 2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา องค์ประกอบที่ 3 ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ องค์ประกอบที่ 5 ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน องค์ประกอบที่ 6 ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย องค์ประกอบที่ 7 ด้านซื่อสัตย์สุจริต องค์ประกอบที่ 8 ด้านมีจิตสาธารณะ และองค์ประกอบที่ 9 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี โดยมีลักษณะข้อคำถามปลายเปิด

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง ระดับ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา สถานที่ทำงาน และ วัน เวลา สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี โดยนำระดับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในแต่ละด้านมาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) สูงสุด 3 ลำดับแรก เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี โดยมีลักษณะข้อคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ในการออกหนังสือขออนุญาต ให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นประชากรตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

3.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ส่งให้แก่โรงเรียนที่จะเก็บข้อมูลพร้อมแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน มกราคม 2567 ถึงเดือน มีนาคม 2567 ได้ข้อมูลกลับคืนมา ร้อยละ 100

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษา เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ดังนี้

3.3 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้อำนวยการกองการศึกษา อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการและครูที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายในเดือนเมษายน 2567 ขออนุญาตบันทึกเทปสัมภาษณ์และยุติการสัมภาษณ์เมื่อช่วงเวลาที่เหมาะสมและประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ครบหรือเกือบครบแล้วรีบถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพราะจะไม่ทำให้หลงลืมประเด็น รายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์และเสนอค่าสถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี PNI แล้วนำค่า PNI สูง 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาสร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

4.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดำเนินการจัดกลุ่มและเรียบเรียงข้อมูลโดยการจัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI)

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI)

รายการ	สภาพที่เป็นอยู่ (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			PNI	ลำดับ
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ		
1. ด้านวินัย	4.08	0.27	มาก	4.76	0.42	มากที่สุด	0.16	2
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา	4.35	0.48	มาก	4.86	0.34	มากที่สุด	0.11	3
3. ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้	4.07	0.25	มาก	4.81	0.38	มากที่สุด	0.18	1
4. ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	4.35	0.48	มาก	4.64	0.48	มากที่สุด	0.06	6
5. ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	4.18	0.38	มาก	4.57	0.49	มากที่สุด	0.09	4
6. ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย	4.48	0.50	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด	0.04	8
7. ด้านซื่อสัตย์สุจริต	4.37	0.47	มาก	4.65	0.49	มากที่สุด	0.07	5
8. ด้านมีจิตสาธารณะ	4.38	0.48	มาก	4.66	0.47	มากที่สุด	0.06	6
9. ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม	4.26	0.45	มาก	4.50	0.50	มากที่สุด	0.05	7
ภาพรวม	4.28	0.42	มาก	4.68	0.45	มากที่สุด	0.09	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.42$) เมื่อพิจารณาเรียงตามลำดับสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ ด้านวินัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านมีจิตสาธารณะ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม และด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย ตามลำดับ

สภาพที่เป็นอยู่ของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย ($\mu = 4.48$) ด้านมีจิตสาธารณะ ($\mu = 4.38$) ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($\mu = 4.37$) ด้านมนุษยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ($\mu = 4.35$) ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม ($\mu = 4.26$) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ($\mu = 4.18$) ด้านวินัย ($\mu = 4.08$) และด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ ($\mu = 4.07$) ตามลำดับ

สภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านมนุษยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ($\mu = 4.86$) ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ ($\mu = 4.81$) ด้านวินัย ($\mu = 4.76$) ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย ($\mu = 4.67$) ด้านมีจิตสาธารณะ ($\mu = 4.66$) ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($\mu = 4.65$) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ($\mu = 4.64$) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ($\mu = 4.57$) และด้านมีคุณธรรม จริยธรรม ($\mu = 4.50$) ตามลำดับ

เมื่อจัดลำดับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ ($PNI = 0.18$) ด้านวินัย ($PNI = 0.16$) และด้านมนุษยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ($PNI = 0.11$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้

ด้านวินัย การปลูกฝังค่านิยมที่พึงงามให้กับผู้เรียน ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ของสังคม ครอบครัว โรงเรียน อย่างต่อเนื่อง

ด้านมนุษยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำทหายความสามารถ ด้วยความกระตือรือร้นในลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้แบบทีมเรียนรู้สร้างสรรค์ การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจโอกาสให้ลงมือปฏิบัติจริง

ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้สืบค้น ทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอก หรือการสืบค้นออนไลน์ โดยอำนวยความสะดวกในห้องเรียนพิเศษ ห้องสมุด โดยครูจะต้องสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นผู้เรียน ผ่านการมอบหมายภารกิจ

ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จัดกิจกรรมเพื่อให้เห็นประโยชน์ ข้อดีของศาสนาและควรปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาต่างๆ ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา

ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน จัดกิจกรรมให้รู้จักวางแผนเป้าหมายและวางแผนชีวิตหรือวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ฝึกให้นักเรียนจดจำ ผ่านการตั้งเป้าหมายส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย จัดกิจกรรมการปลูกฝังการมีความเสียสละ มีกระบวนการทำงานเป็นทีมและสะท้อนการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

ด้านชื่อเสียงสุจริต ศึกษาในหลักสูตรด้านทุจริต โดยนำหลักสูตรด้านทุจริตมาดำเนินการจัดการเรียนรู้ บูรณาการในกลุ่มสาระ จัดเป็นรายวิชา ตามบริบท

ด้านมีจิตสาธารณะ จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม

ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม ครูเป็นแบบอย่างที่ดี และสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีจริยธรรม เกิดคุณธรรมที่พึงประสงค์

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 9 ด้านพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในห้องเรียน ครูหลายคนคงจะพบเจอนักเรียนที่ถูกมองว่าไร้ความพยายาม ทำไม่ตั้งใจเรียน แรงจูงใจในการเรียนน้อยลง ขาดความมั่นใจในทักษะและความสามารถของตนเอง ดังนั้น สถานศึกษาจึงจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้สืบค้น ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก หรือการสืบค้นออนไลน์ โดยอำนวยความสะดวกในห้องเรียนพิเศษ ห้องสมุด โดยครูจะต้องสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นผู้เรียน ผ่านการมอบหมายภารกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ สนธิยา สรรพผล (2562: 5) พบว่า 1) แนวทางการ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการ 4 ขั้นตอน มีรายการปฏิบัติรวมทั้งสิ้น 41 รายการ คือ ขั้นตอน ที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมการมี 5 รายการ เช่น คณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถาบันการศึกษา กำหนดแผนการดำเนินงานประจำปี และกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ขั้นตอน ที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการ มี 25 รายการ โดยแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การสอนแบบบูรณาการในกลุ่มเนื้อหาการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มี 7 รายการ เช่น ครูดำเนินการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ องค์ประกอบที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 7 รายการ เช่น ครูผู้สอนดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 จัดทำโครงการพิเศษเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มี 5 รายการ เช่น คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการ ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียน และองค์ประกอบที่ 4 การสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านกิจวัตรประจำวัน มี 6 รายการ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจวัตรประจำวัน ขั้นตอน ที่ 3 ขั้นประเมินผล มี 6 รายการ เช่น คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเลือกรูปแบบของเครื่องมือวัดและประเมิน และขั้นตอนที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข มี 5 รายการ เช่น หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้ง 4 ขั้นตอน รวม 41 รายการปฏิบัติ มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ดังนี้

ด้านวินัย การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้กับผู้เรียน ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยการปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ของสังคม ครอบครัว โรงเรียน อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติวรร ยัมสรวล (2563: 64) พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านวินัยนักเรียนในสถานศึกษา ได้แก่ (1) ด้านความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานต่างๆ ด้วยความตั้งใจและเต็มกำลังความสามารถ และชี้แจงให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสียของการทำให้นักเรียนทราบ (2) ด้านความตรงต่อเวลา ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผน บริหารเวลา และสร้างข้อตกลงกำหนดวันเวลาในการส่งงานให้ชัดเจน ชื่นงานควรบูรณาการกับวิชาอื่นๆ (3) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ เปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมและยอมรับร่วมกันแก้ปัญหาของโรงเรียน ผ่านคณะกรรมการสภานักเรียน (4) ด้านการแต่งกาย การสร้างความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบมารยาททางสังคมให้สอดคล้องกับชุมชน สังคม และประเทศชาติ และ (5) ด้านความประพฤติ ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา พูดคุยกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

ด้านมนุษยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำทหายความสามารถ ด้วยความกระตือรือร้นในลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้แบบทีมเรียนรู้สร้างสรรค์ การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจโอกาสให้ลงมือปฏิบัติจริง โดยการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ พิเชษฐ ยังตรง (2560: 185) พบว่าคุณลักษณะที่ต้องการของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 มี 5 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตร ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่รักการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพครู ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้สืบค้น ทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอก หรือการสืบค้นออนไลน์ โดยอำนวยความสะดวกในห้องเรียนพิเศษ ห้องสมุด โดยครูจะต้องสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นผู้เรียน ผ่านการมอบหมายภารกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตต์ทิพย์ ลิ้มปรีดากุล (2563: 60) กล่าวว่า ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ เป็นการแสดงออกของผู้เรียน ที่มีการแสดงออกด้านพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ รู้จักแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การมีเหตุผลและการตัดสินใจ รู้จักการตั้งคำถามและหาคำตอบ การตรงต่อเวลา การใช้เทคโนโลยีและสื่อต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการทำงาน

ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จัดกิจกรรมเพื่อให้เห็นประโยชน์ ข้อดีของศาสนาและควรปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาต่างๆ ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ ปิยนาล ธนพรวรกุล (2560: 112) พบว่า เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต รักความเป็นไทย มีจิตวิญญาณสาธารณะ และมุ่งมั่นในการทำงาน ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน จัดกิจกรรมให้รู้จักวางแผนเป้าหมายและวางแผนชีวิตหรือวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ฝึกให้นักเรียนจดจำ ผ่านการตั้งเป้าหมายส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปิยนาล ธนพรวรกุล (2560: 110) ได้สรุปความหมายของการมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง

คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย พฤติกรรมบ่งชี้คือ (1) เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (2) ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ (3) ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน และ (4) ขึ้นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย จัดกิจกรรมการปลูกฝังการมีความเสียสละ มีกระบวนการทำงานเป็นทีมและสะท้อนการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งสอดคล้องกับ ฦกรค์ชัย ธนกิจภาคิน (2561: 185) พบว่า ควรคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงสูง และกลุ่มมีปัญหา โดยจะมีการตรวจเยี่ยมบ้านและแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ เป็นรายบุคคลตามกลุ่มคัดกรอง เพื่อดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาักเรียนปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มปัญหา โดยจัดกิจกรรมโฮมรูมและจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและรายงานผลทุกกิจกรรม ควรให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียน และบันทึกผลการช่วยแก้ปัญหาและติดตามผลนักศีกษา และควรสร้างระบบและขั้นตอนการส่งต่อความช่วยเหลือทั้งจากภายในและความช่วยเหลือจากภายนอก

ด้านซื่อสัตย์สุจริต ศีกษาในหลักสูตรด้านทุจริต โดยนำหลักสูตรด้านทุจริตมาดำเนินการจัดการเรียนรู้ บูรณาการในกลุ่มสาระ จัดเป็นรายวิชา ตามบริบท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรูญศักดิ์ โกยรัมย์และคณะ (2565: 79-88) ได้สรุปความหมายของซื่อสัตย์สุจริต คือความซื่อสัตย์สุจริตตามนัยแห่งพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ประพตติดี ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ประพตติตนอย่างเหมาะสมทั้งทางกาย วาจา ใจ มีเจตนาที่บริสุทธิ์ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อประเทศชาติ ไม่เบียดเบียนกัน โดยทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ บนคุณธรรมพื้นฐานของความคิดทั้งปวงที่ได้ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้ง 3 ด้าน มโนสุจริต วจิสฺสุจริต และกายสุจริต ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของความโลภ ความโกรธ ความหลง คิดในทางที่ดีที่ชอบ อยู่ในระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตต่อหน้าและลับหลัง

ด้านมีจิตสาธารณะ จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับเชาวลิต ยัมแย้ม (2566: 153) พบว่า ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศีกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู ประจำชั้น เรียงตามลำดับตามความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาส่งเสริมักเรียน ด้านการคัดกรองักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ด้านการส่งต่อักเรียน และด้านการรู้จักักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม ครูเป็นแบบอย่างที่ดี และสถานศีกษาจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีจริยธรรม เกิดคุณธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ เบญญาภา หลวงราช (2560: 57) พบว่าปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ ความสนใจในศีลธรรมส่วนบุคคล ธรรมชาติที่มุ่งเน้นอนาคตปัจจัยครอบครั้ว ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง และปัจจัยทางโรงเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณครูกับักเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตัวแปรหลักทั้ง 6 ประการร่วมกันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของักเรียนโรงเรียนโอกาสทางการศีกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศีกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของักเรียนในสถานศีกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี พบว่า ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ มีความสำคัญและต้องการจำเป็นอันดับแรก โดยครู

จะต้องสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนการสอนและการมอบหมายภารกิจ ด้านวินัย โดยการปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ของสังคม ครอบครัว โรงเรียน อย่างต่อเนื่อง ด้านมนุษยที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำท่ายความสามารถ ด้วยความ กระตือรือร้นในลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก โดยการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน จัดกิจกรรม ฝึกให้นักเรียนจดจำ ผ่านการตั้งเป้าหมายส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย จัดกิจกรรมการปลูกฝังการมีความเสียสละ มีกระบวนการทำงานเป็นทีม และสะท้อนการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ด้านชื่อเสียงสุจริต ศึกษาในหลักสูตรด้าน ทุจริต โดยนำหลักสูตรด้านทุจริตมาดำเนินการจัดการเรียนรู้ บูรณาการในกลุ่มสาระ จัดเป็นรายวิชา ตาม บริบท ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จัดกิจกรรมเพื่อให้เห็นประโยชน์ ข้อดีของศาสนาและควรปฏิบัติตามคำสอน ของศาสนาต่างๆ ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา ด้านมีจิตสาธารณะ จัดกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม และด้านมีคุณธรรม จริยธรรม ครูเป็นแบบอย่างที่ดี และสถานศึกษาจัด กิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีจริยธรรม เกิดคุณธรรมที่พึงประสงค์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนที่มีค่าสูงสุด ได้แก่ ด้านความเพียร ใฝ่เรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรแจ้งแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปยังคณะครู กรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ได้รับทราบอย่างทั่วถึง โดยแจ้งผ่านวาระการประชุมต่าง ๆ เช่น การประชุมผู้ปกครอง เป็นต้น ครูประจำชั้นควรประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยดำเนินการตาม แผนการจัดกิจกรรม แล้วรวบรวมผลการประเมินที่ได้นำไปสรุปเมื่อสิ้นภาคเรียนและควรแจ้งผลการประเมิน ต่อผู้เรียน ผู้ปกครองนักเรียน โดยจัดทำแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ เป็น เอกสารรายงานพัฒนาการ ด้านคุณลักษณะของนักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดขึ้น ครูวิชาการหัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอนควรนำผลการประเมินไป ปรับปรุงการสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ : กลุ่มสาระ โดยคณะครูควรจัดการประชุมร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลที่ได้จากการนำแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ไปใช้

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนใน สถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). **มาตรฐานการจัดการศึกษาท้องถิ่น**. สุโขทัย: กระทรวงมหาดไทย.

เกรียงศักดิ์ ลิ้มพิพัฒน์ชัย. (2566/กรกฎาคม/10). รองผู้อำนวยการสถานศึกษา. สัมภาษณ์.

- จรรยาศักดิ์ โกยรัมย์และคณะ. (2565). การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลและความซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 12(2): 79-88.
- จิตต์ทิพย์ ลิ้มปรีดากุล. (2563). การใช้ปัญหาเป็นฐานในการส่งเสริมคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เชาวลิต ยิ้มแย้ม. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณรงค์ชัย ธนกิจภาคิน. (2561). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐวร ยิ้มสรวล. (2563). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านวินัยนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทินกร มั่นยวน. (2566/กรกฎาคม/10). รองผู้อำนวยการสถานศึกษา. สัมภาษณ์.
- เบญญาภา หลวงราช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยนถ ธนพรวรกุล. (2560). การบริหารงานวิชาการกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิเชษฐ ยิ่งตรง. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สนธยา ส้ารวผล. (2562). แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.